ՀՈԲԵԼՅԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ

ՀՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՐԻ
ԹՈՒ ԴՍՄԵՆՏԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԳԱՀԵՆՈՒ ԳԱՀԱԿԱԼԸ

Մայր Աթոռում հոկտեմբեր ամսի 11—24 օրերին, համազգային շքով ու խանդավառ մթնոլորտում, հանդիսավորությամբ տոնվեց Նորին Ս. Սծություն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ծննդյան հիսնամյակը և գահակալության երրորդ տարեդարձը:

Վեհափառ Հայրապետի ծննդյան հիսնամյա և գահակալության երրորդ տարեդարձի բարեպատեհ առիթով կատարված սրտաբուխ տոնակատարությունների մեջ Ազգն ու ժողովուրդը, Եկեղեցին և Հայրենիքը միացրել էին իրենց սերն ու հարգանքը դեպի Ս. Էջմիածինը և նրա արժանավոր Գահակալը:

Այդ ուրախ առիթով, հոբելյանական հանդիսություններին մասնակցելու համար, կրոնական և հայրենասիրական զգացմունքներով Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին էին ժամանել երկրագնդի բոլոր կողմերից հոգևորական և աշխարհական բազմաթիվ պատգամավորներ, ուխտավորներ և հյուրեր, միաժամանակ համբուրելու Լուսավորչի արժանավոր հաջորդի Ս. Աջը, Հայրենի սրբազան Հողը և ողջագուրվելու Մայր Հայրենիքում ապրող իրենց հարազատների հետ:

Մի անգամ ևս մեր նախնյաց ու ներկա Սրբություն Սրբոց Ս. Էջմիածինը, հայ քրիստոնյա մարդու լույսի և հավատի այդ անխորտակելի ամրոցը, իր սրբություններով, մեր ներկա պանծալի Մայր Հայրենիքը իր պատմական հուշարձաններով և այսօրվա պայծառ առօրյայով, որպես մագնիսական ուժ, հեռուներից բերել և Հայրենի հողի վրա և Ս. Էջմիածնի շուրջ համախմբել էին ողջ հայության տարբեր խավերի ներկայացուցիչներին:

Մայր Աթոռ ժամանած Կիլիկյան օրինապահ միաբանության պատվիրակությանը գլխավորում էր անձամբ Կիլիկյան Աթոռի Տեղապահ ամենապատիվ խադ արքեպիսկոպոս Աջապահյանը: Պատվիրակության կազմի մեջ էին Դամասկոսի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Շավարշ եպիսկոպոս Գույումճյանը, Կիլիկյան Աթոռի միաբաններ հոգեշնորհ Տ. Գնել ծայրագույն վարդապետ Ճերեճյանը, Տ. Գյուտ և Տ. Գևորգ աբեղաները, Դամասկոսի Դավառական ժողովի ատենապետ պր. Ժիրայր Պոյանյանը:

Հոբելյանական հանդիսություններին անձամբ մասնակցում էին Եգիպտոսի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Սիրունյանը և թեմական խորհրդի ատենապետ պր. Հովհաննես Քեհյայանը, Հյուսիսային Ամերիկայի Արևելյան թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Գալֆայանը և Կենտրոնական վարչության ատենապետ պր. Երվանդ Աղաճանյանը, Կալիֆոռնիայի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Բարգեն եպիսկոպոս Վարժապետյանը, Ֆրանսիայի առաջնորդ և Արևմտյան Եվրոպայի Հայրապետական պատվիրակ գերաշնորհ Տ. Սերովբե եպիսկոպոս Մանուկյանը և Կենտրոնական վարչության ատենապետ մեծր Սեդրակ Քարյանը, Հընդկաստանի և Մայրագույն Արևելքի Հայրապետական պատվիրակ գերաշնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Ղազարյանը, Բաղդադի առաջնորդ հոգեշնորհ Տ. Զգոն ծայրագույն վարդապետ Տեր-Հակոբյանը, Հունաստանի առաջնորդ հոգեշնորհ Տ. Իսահակ վարդապետ Ղազարյանը, Երուսաղեմի Պատրիարքության Իսրայելի ներկայացուցիչ հոգեշնորհ Տ. Բարգեն վարդապետ Ապատյանը, Հաբեշստանի հոգևոր հովիվ հոգեշնորհ Տ. Զավեն աբեղա Արզումանյանը, Ռումինիայի

հայոց թեմից՝ արժանապատիվ Տ. Իգնատիոս ավագ քահանա Քիլիմյանը և թեմական ժողովի ներկայացուցիչ պր. Հովհաննես Գալփաքյանը և պր. Արամ Հակոբը, Հարավային Ամերիկայից՝ Սան-Պավլոյից արժանապատիվ Տ. Եզնիկ ավագ քահանա Վարդանյանը:

Ներքին թեմերից հանդիսությանց մասնակցում էին Վրաստանի թեմական գերաշնորհ Տ. Կոմիտաս եպիսկոպոս Տեր-Ստեփանյանը, Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդ հոգեշնորհ Տ. Վահան վարդապետ Գալամդարյանը, Շիրակի թեմի առաջնորդական փոխանորդ հոգեշնորհ Տ. Հայրիկ վարդապետ Ավետիսյանը, Բաքվի թեմի առաջնորդական տեղապահ հոգեշնորհ Տ. Տիրայր վարդապետ Մարտիկյանը, Հյուսիսային Կովկասի և Նոր-Նախիջևանի առաջնորդ հոգեշնորհ Տ. Գարեգին ծայրագույն վարդապետ Տեր-Հակոբյանը, Մոսկվայի հոգևոր հովիվ հոգեշնորհ Տ. Եղիշե վարդապետ Սարգսյանը, իրենց թեմական խորհուրդների հոգևորական և աշխարհական ներկայացուցիչներով:

Հոբելյանական հանդիսություններին մասնակցող հյուրերի թվումն էին Լոնդոնից տեր և տիկին Նուպար և Մարի Կյուլպենկյանները, տեր և տիկին Սարգիս և Աստղիկ Քյուրքճյանները, Միլանոյից Երվանդ Հյուսիսյանը, դոկտ. Երվանդ Արզումանյանը և նկարիչ Գրիգոր Շիլբյանը, Ֆրանսիայից հարտարապետ Եդվարդ Ուրունյանը, մտավորականներ Արշակ Ալպոյաճյանը, Հակոբ Տեր-Հակոբյանը, մեթր Հրաչ Սեդրակյանը, Արսեն Կիտուրը, Վահե-Վահյանը, տիկին Սիրան-Սեզա Քյուփելյանը, Անդրանիկ Մառուկյանը, Գրիգոր Կյոնճյանը, Հովհաննես Յազրճյանը և ուրիշներ:

Վրացական Օրթոդոքս եկեղեցու պատվիրակությանը գլխավորում էին գերաշնորհ Տ. Զինովի և գերաշնորհ Տ. Լիոնիդ եպիսկոպոսները:

Անդրկովկասի մուսուլմանների Կրոնական վարչության նախագահ Շեյխ-ուլ-Իսլամի ներկայացուցիչն էր Շեյխ Ռզայեը:

Հոբելյանական այդ օրերը հանդիսացան համազգային ուրախության և ցնծության օրեր՝ Հայ Եկեղեցու և հայ հավատացյալ ժողովրդի համար:

Հայ Եկեղեցին և հայ ժողովուրդը ամեն տեղ, Գանգեսի ափին թե Նեղոսի հովտում, հեռավոր Ամերիկաներում թե Ծայրագույն Արևելքում, հյուսիսի ցուրտ երկնքի տակ թե հարավի ջերմ արևի ներքո, որդիական երախտագիտությամբ նշեցին Վեհափառ Հայրապետի ծննդյան հիսնամյակը և գահակալության երրորդ տարեդարձը:

Այդ կրկնակի տոնախմբությունը մի անգամ ևս վերածվեց դեպի Ս. Էջմիածինը հայ հավատացյալ ժողովրդի ունեցած սիրո, երախտագիտության, հարգանքի մի վառ ապացույցի:

Մեր ժողովուրդը իր հոգու բովանդակ ջերմությամբ սիրում է Ս. Էջմիածինը: Ս. Էջմիածինը անուն է, խորհուրդ է, պատգամ է, ոգեկանություն է, որը մարմնավորվում է, տեսանելի և շոշափելի է դառնում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի բարձր անձնավորության մեջ, որով Ամենայն Հայոց Հայրապետը խորհրդանշանն է հանդիսանում Հայ Եկեղեցու հավերժության, անսասանության, մեր ազգային-եկեղեցական միասնականության:

Առաքել Դավրիժեցի հայրենասեր պատմիչը կարողացել է գեղեցկորեն խտացնել հայ ժողովրդի համար Ս. Էջմիածնի արժեքն ու պատմական նշանակությունը հետևյալ սրտառուչ տողերի մեջ. «Ի վերայ Աջոյն և Էջմիածնի ամենայն Ազգն Հայոց կապեալ կան»: Արդարև, հազարամյակներ այդպես է հավատացել և ապրել հայ ժողովուրդը:

Ս. Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Հայրապետության Աթոռն ու Աթոռակալը, Գահն ու Գահակալը հայ ժողովրդի զգացմունքների առաջ միաձուլվել ու կազմել են մի սրտառուչ ամբողջություն, մի անսպառ աղբյուր ազգային-եկեղեցական արժանապատվության, հայրենասիրության, ներշնչման և կորովի: Ս. Էջմիածինը աստվածային պարգև է դարերի պատմությամբ նվիրագործված և խորապես արմատ ձգած հայ ժողովրդի հոգում:

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ ՀԱՅ ՀԱՎԱՏԱՑՅԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԽԻՂՃՆ Է, ՋԳԱՅՈՒՆ ՍԻՐՏԸ, ՊԱՏԻՎՆ ՈՒ ՊԱՐԾԱՆՔԸ:

1955 թվականի սեպտեմբեր ամսին, «կամօքն Աստուծոյ և ընտրութեամբ Ազգիս», Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրվեց Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Վազգեն եպիսկոպոսը:

Նորընտիր Վեհափառ Հայրապետի ընտրությունը բովանդակ հայ ժողովրդի կողմից ընդունվեց անվերապահ հարգանքով, սիրով և սրտառուչ միասնականությամբ: Նրա գահակալությունը հանդիսացավ մեր նորագույն ազգային-եկեղեցական պատմության բացառիկ և անմոռանալի տարեվերից մեկը:

Երեք տարիներ են անցել Վեհափառ Հայրապետի գահակալությունից, տարիներ, որոնք արդյունավետ են եղել հոգևոր, մշակութային, վանական-վարչական, շինարարական-կազմակերպչական ոգևորիչ և բեղմնավոր իրագործումներով:

Ավելի հուսադրիչ և պայծառ են հեռանկարները:

Այս բոլոր իրագործումներն ու ծրագրերը իրավունք են տալիս վստահությամբ և խորին համոզմունքով հայտարարելու, թե Նորին Ս.

Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետի բարեբաստիկ գահակալությամբ մի նոր ու խոստումնալից էջ է բացվել Հայաստանյայց Եկեղեցու հետագա կազմակերպման և հոգևոր վերազարթոնքի նանապարհի վրա:

Անցնող երեք տարիների գործունեությունը ցույց է տվել, որ այսօր, հանձին Վեհափառ Հայրապետի, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին ունի իր զոհաբերվող, իր ազնվագույն հայրապետներից մեկին, որն իր պայծառ մտքով ու սրբազան հավատով, իր սուրբ ձեռքերում է պահում Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու գերագույն դեկավարությունը և արիաբար ու Իր պարտքի խորունկ գիտակցությամբ Իր ուսերի վրա է կրում Ամենայն Հայոց Հայրապետության ծանր լուծը և այն կրում է խոր լավատեսությամբ, հավատով դեպի Իր ժողովուրդը, Եկեղեցին ու նրա պայծառ ապագան:

Այսօր բովանդակ հայությունը իր հայվածքը սկսել է դեպի Ս. Էջմիածին ու մեր պանծալի Հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը:

Մայր Հայրենիքում մեր պատվական, մեր հերոս, մեր տաղանդավոր ու աշխատասեր ժողովուրդը, իր խաղաղ աշխատանքով ու քրտինքով բուժում է անցյալ հազարամյակների իր վերքերն ու ցավերը, փյունիկի նման հարություն առած մոխիրներից, և քարերը վերածում՝ հացի, լույսի և կյանքի, և Արարատի դիմաց, Արարատյան դաշտի սրտի վրա կերտում է ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕՋԱԽԸ, որպեսզի նա երբե՛ք, երբե՛ք չավերվի ու չքանդվի:

Իսկ ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ, մեր վերածաղկող Հայրենիքի ծոցում, Վազգեն Ա Հայոց Հայրապետը, Լուսավորչի տեսիլքով, Սահակ-Մեսրոպյան շնչով, Վարդանանց և Ղևոնդյանց ոգով, մի անգամ ևս ԼՈՒՅՍ Է ԻՋԵՑՆՈՒՄ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՀԱԶԱՐԱՄՅԱ ՔԱՐԵՐԻՆ ԵՎ ՇԻՆՈՒՄ, ՊԱՅԾԱՌԱՑՆՈՒՄ Է ՀԱՅ ՀԱՎԱՏԻ ԱՆԽՈՐՏԱԿԵԼԻ ՎԵՄ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ:

Ահա թե ինչու ամեն մի փորձ, ամեն մի ձեռնարկ, որ նպատակ ունի բուլացնելու Ս. Էջմիածնի հմայքն ու հեղինակությունը, ջլատելու նրա բարոյական ուժն ու հոգևոր հեղինակությունը, ազգադավ գործունեություն է, որն ընդհանուր ոչինչ չունի այս օրերին մեր ժողովրդի գերագույն շահերի հետ:

Որով Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԴԵՄ, ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՈՒՂՂՎԱԾ ԱՄԵՆ ՄԻ ՀԱՐՎԱԾ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՍՐՏԻՆ ԴԵՄ ՈՒՂՂՎԱԾ ՀԱՐՎԱԾ Է:

Վեհափառ Հայրապետի ծննդյան հիսնամյակի և գահակալության բարեբաստիկ տարեդարձի առիթով ընծայված համազգային մեծարանքի, սիրո և հավատարմության արտահայտությունների մեջ կար նաև լռին, բայց միակամ դատապարտությունը բոլոր նրանց, որոնք շարունակում են համառել Ազգն ու Եկեղեցին պառակտող իրենց տխուր աշխատանքի մեջ:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Նորին Ս. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա-ի ծննդյան հիսնամյակի և գահակալության երրորդ տարեդարձի առիթով բովանդակ հայության սրտագին մաղթանքն այն է, որ Նրա Հայրապետական Գահը լինի անսասան ու հավերժական Մասիս սարի նման, Նրա կյանքի օրերը լինեն անհատնում ու քաղցր՝ Արարատյան դաշտի անուշահամ մրգերի նման, իսկ Նրա կյանքի արևը լինի պայծառ, լինի անմար՝ Արագածի կատարին շողացող Լուսավորչի անշեջ կանթեղի նման: